

Crna Gora

Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava

Adresa: Vuka Karadžića, br. 3
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 407 501
fax: +382 20 482 926
www.mpa.gov.me

Broj:13-056/25-572/2

Podgorica, 29. jul 2025. godine

IZVJEŠTAJ

SA JAVNIH KONSULTACIJA O NACRTU SEKTORSKE ANALIZE ZA OBLAST ZAŠTITA LICA SA INVALIDITETOM ZA 2026. GODINU

I UVOD

Shodno članu 12 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Sl. list Crne Gore“, broj 041/18) u vezi člana 32a Zakona o nevladinim organizacijama (Sl. list CG, br. 039/11 i 037/17), Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je 08. jula 2025. godine objavilo Javni poziv za konsultacije zainteresovanim nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom lica sa invaliditetom u cilju sačinjavanja Sektorske analize za utvrđivanje prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti Zaštita lica sa invaliditetom.

Konsultacije su realizovane u periodu od 8. jula 2025. godine do 23. jula 2025. godine, u okviru kojih su na naznačenu e_mail adresu (milica.rajkovic@mmp.gov.me i jelena.djurisic@mmp.gov.me) za prijem komentara i sugestija za unapređenje nacrtu sektorske analize u gore navedenoj oblasti pristigli komentari NVO **Savez udruženja roditelje djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“**.

II PREDLOZI, SUGESTIJE I KOMENTARI

1. Predloženo je sledeće „Primjedba Saveza i naših 20 roditeljskih lokalnih udruženja se odnosi na terminologiju koja se koristi u odnosu na djecu sa smetnjama ili teškoćama u razvoju. Odnosno, svuda se naglašava termin „djeca sa invaliditetom“, „djevojčice sa invaliditetom“, što je za nas potpuno neprihvatljivo. Naime, i Savez Naša inicijativa kao mrežna organizacija i svih naših 20 lokalnih udruženja i drugi Savez roditeljskih udruženja „NARDOS“ (koji u svom sastavu ima 5 roditeljskih lokalnih udruženja) koristimo isključivo i jedio termin „djeca sa teškoćama ili smetnjama u razvoju“. U tome nas snažno podržava UNICEF i Ministarstvo prosvjete.

Na terminu „djeca sa invaliditetom“, protivno našoj jasno iskazanoj želji, insistiraju isključivo dvije organizacije iz oblasti invaliditeta, koje uzgred rečeno u nazivima svojih nevladinih organizacija sadrže diskriminatorske nazive, čak nažalost, često puta i samo Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, sa kojim Savez „Naša inicijativa“ i naša lokalna udruženja imaju veoma lijepu i korektnu saradnju, podliježu pritisku i koriste termin „djeca sa invaliditetom“ i „djevojčice sa invaliditetom“.

Po našem shvatanju djeteta koje ima smetnje u razvoju, npr. (poremećaj u govoru, nedovoljno razvijen govor, nerazvijen samostalan hod) se u određenim slučajevima, određenom terapijom (logopedski ili fizioterapeutske tretmani) unaprijedi svoje stanje i djeteta nastavi život i školovanje potpuno ravnopravno, kao i ostali njegovi vršnjaci/kinje bez razvojnih smetnji. Stoga je, po našem mišljenju, neprimjereno djetetu od godinu, dvije, tri godine stavljati termin, etiketu invaliditet, koji moguće u kasnijoj fazi neće postojati.

Podsjećamo i da se djeci prije 18 godine života ne utvrđuje procenat invaliditeta, već se samo vrši kategorizacija smetnje u razvoju (laka, umjerena, teška). Kategorizaciju vrši Ministarstvo prosvjete u cilju određivanja i prilagođavanja nastavnog programa pri upisu djeteta u vrtić i školu. Tek nakon navršenih 18 godina života, pokreće se postupak kod Komisije pri Zavodu za zapošljavanje, koja odraslom licu utvrđuje postojanje invaliditeta i određuje procenat istog.

Sa naprijed iznijetih razloga, molimo Vas da se na svim mjestima u konačnom tekstu Sektorske analize termin „djeca sa invaliditetom“, i „djevojčice sa invaliditetom“ zamijeni terminom „djeca sa smetnjama u razvoju“ ili „djeca sa teškoćama u razvoju“.

Odgovor obrađivača:

Predlog nije moguće prihvatiti jer je terminologija korišćena u Sektorskoj analizi za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2026. godini usklađena sa terminologijom koja je korišćena u Strategiji za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027. a na koju se pozivamo u Sektorskoj analizi. Naime prilikom izrade Akcionog plana za period 2024-2025 Strategije za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 postignuta je saglasnost Komisije za praćenje sprovođenja i izvještavanja Strategije da se koristi termin „djeca sa invaliditetom/djeca sa smetnjama u razvoju“, stoga se isti mora na taj način koristiti u svim budućim politikama Ministarstva. Takođe, ista terminologija se koristi u Konvenciji Ujedinjenih Nacija o pravima lica sa invaliditetom koju je Crna Gora ratifikovala 2019. godine.

2. Predloženo je sledeće „Savez „Naša inicijativa“ predlaže da se poveća maksimalan iznos za jedan projekat sa 30.000 eura na 35.000 eura. Najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju je moguće ostvariti na osnovu jednog projekta kod Ministarstva ljudskih i manjinskih prava u oblasti zaštite OSI iznose 15.000 i 30.000 eura u konkurisama godinama unazad, odnosno od početka ovakvog načina finansiranja NVO. U međuvremenu je u Crnoj Gori došlo do značajnih promjena u ekonomiji, te tako npr. minimalna zarada 2018 godine u Crnoj Gori je iznosila 193 eura a u 2025 iznosi 600-800 eura. Samim tim sve ostale cijene i usluge su poskupile (namirnice, struja, voda, zakupnina prostora, provizije banke, gorivo, cijene hrane i pića u turističkim objektima, cijene smještaja u hotelima, knjigovodstvene usluge, dnevnicke edukatora i sve ostalo). Sa 15.000 - 30.000 eura (uz smanjenje od 20%, što je uobičajeno od strane Komisije) sada više nije moguće kvalitetno realizovati projekte koji traju po više mjeseci.“

Odgovor obrađivača:

Predlog se odbija jer je cilj da što više nevladinih organizacija dobije priliku da participira u finansiranju projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti Zaštita lica sa invaliditetom.

3. Predloženo je da se u tački 2.3. „Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Naveći konkretne mjerljive pokazatelje/indikatore za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog“, **u opisu načina doprinosa NVO u rješavanju problema** dodaju sledeće riječi:

„Organizovanje radionica i aktivnosti za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju koje doprinose unapređenju pokretljivosti i samostalnosti u hodu, jezičko-govornih potencijala, psihološkom osnaživanju, a radi izjednačavanja stanja te populacije sa njihovim vršnjacima/vršnjakinjama bez razvojnih smetnji.

Konkretni / mjerljivi pokazatelj doprinosa:

Održano najmanje 200 radionica (svaka u najmanjem trajanju od 4h) sa djecom koja ima imaju probleme u govoru i izražavanju,

Realizovano najmanje 1000 fizioterapeutskih tretmana za djecu i mlade sa smanjenom pokretljivošću i nesamostalnošću u hodu,

Održano najmanje 200 psiholoških radionica na planu psihološkog osnaživanja djece i mladih sa smetnjama u razvoju za samostalan život i izjednačavanje sa njihovom vršnjačkom populacijom bez razvojnih smetnji.

Uključeno najmanje 50 djece sa govorno-jezičkim smetnjama u razvoju

Uključeno najmanje 100 djece i mladih sa smanjenom pokretljivošću, nesamostalnošću u hodu i/ili djece i mladih sa smetnjama u razvoju korisnika invalidskih kolica

Uključeno najmanje 80 djece i mladih u psihološke radionice

Izvori podataka:

Izvještaji NVO

Izvještaji stručnih lica (logopeda, fizioterapeuta, psihologa)

Izvještaji koordinatora projekata“

Odgovor obrađivača:

Predlog se prihvata i tačka 2.3 se dopunjava i glasi „Organizovanje radionica i aktivnosti za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju koje doprinose unapređenju pokretljivosti i samostalnosti u hodu, jezičko-govornih potencijala, psihološkom osnaživanju, a radi izjednačavanja stanja te populacije sa njihovim vršnjacima/vršnjakinjama bez razvojnih smetnji.

Konkretni / mjerljivi pokazatelj doprinosa:

Održano najmanje 200 radionica (svaka u najmanjem trajanju od 4h) sa djecom koja ima imaju probleme u govoru i izražavanju,

Realizovano najmanje 1000 fizioterapeutskih tretmana za djecu i mlade sa smanjenom pokretljivošću i nesamostalnošću u hodu,

Održano najmanje 200 psiholoških radionica na planu psihološkog osnaživanja djece i mladih sa smetnjama u razvoju za samostalan život i izjednačavanje sa njihovom vršnjačkom populacijom bez razvojnih smetnji.

Uključeno najmanje 50 djece sa govorno-jezičkim smetnjama u razvoju

Uključeno najmanje 100 djece i mladih sa smanjenom pokretljivošću, nesamostalnošću u hodu i/ili djece i mladih sa smetnjama u razvoju korisnika invalidskih kolica

Uključeno najmanje 80 djece i mladih u psihološke radionice

Izvori podataka:

Izvještaji NVO

Izvještaji stručnih lica (logopeda, fizioterapeuta, psihologa)

Izvještaji koordinatora projekata“
